
LUONTOSELVITYS

SOMERON KAUPUNKI

MÄKELÄN ALUEEN (JAATILANTIE) ASEMAKAAVAN LAAJENTAMINEN

KUVA © SWECO YMPÄRISTÖ OY, 2017

TYÖNUMERO: 20601393

13.09.2017

SWECO YMPÄRISTÖ OY
TURKU

Karttakuvat:
Maanmittauslaitos (MML)

SISÄLTÖ

YHTEYSTIEDOT	4
1 JOHDANTO JA SUUNNITELMAN KUVAUS	5
2 LÄHTÖTIEDOT	6
3 KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT	6
3.1 Menetelmät	6
3.2 Tulokset	6
3.2.1 Huomioitavat luontokohteet.....	7
3.2.2 Kasvillisuuskuvioiden yleiskuvaus	7
3.3 Tulosten tarkastelu ja vaikutusarvio	9
4 LIITO-ORAVA	10
4.1 Johdanto	10
4.2 Menetelmät	10
4.3 Tulokset	10
4.4 Tulosten tarkastelu ja vaikutusarvio	10
5 LINNUT	11
5.1 Menetelmät	11
5.2 Tulokset	11
5.3 Tulosten tarkastelu ja vaikutusarvio	12
6 EKOLOGISET YHTEYDET	12
6.1 Johdanto	12
6.2 Menetelmät	12
6.3 Tulokset	12
6.4 Tulosten tarkastelu ja vaikutusarvio	12
7 LUONNONSUOJELU- JA NATURA-ALUEET	13
7.1 Menetelmät	13
7.2 Tulokset	13
7.3 Tulosten tarkastelu ja vaikutusarvio	13
8 YHTEENVETO	13
9 LÄHTEET	14

YHTEYSTIEDOT

Luontoselvityskonsultti
Sweco Ympäristö Oy

Yhteyshenkilö:
Suunnittelija (biologi), Pinja Mäkinen
Uudenmaankatu 19 A
20700 TURKU
Puh. 050 356 7653
pinja.makinen@sweco.fi

1 JOHDANTO JA SUUNNITELMAN KUVAUS

Tämä Someron Mäkelän alueen (Jaatilantie) asemakaavan laajentamiseen liittyvä luontoselvitys on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain asemakaavalle asettamien sisältövaatimusten mukaisella tarkkuudella (MRL 54 §). Luontoselvityksessä on pyritty selvittämään kasvillisuudeltaan ja eläimistöltään arvokkaat alueet ja tärkeät ekologiset yhteydet. Tätä tietoa voidaan käyttää hyväksi maankäytön suunnittelussa ja kaavan ympäristövaikutustarkastelussa.

Suunnittelualue sijaitsee Someron keskustaajaman tuntumassa, Turuntien ja Jaatilantien risteuksen luoteispuolella. Suunnittelualueen alustava raja on esitetty seuraavassa kuvassa (Kuva 1). Suunnittelualueen pinta-ala on yhteensä noin 9,5 hehtaaria.

Kuva 1. Kaava-alueen raja. KUVA © MAANMITTAUSLAITOS 2017.

Luontoselvityksen maastokäynnillä läpikäytiin koko suunnittelualue. Lähtötietojen perusteella tarkasteltiin myös aluetta 100 metrin säteellä suunnittelualueen rajojen ulkopuolella. Suunnittelualue rajautuu joka puolelta asutukseen tai peltoon, joten maastonselvitysten laajentamisen suunnittelualueen ulkopuolelle ei katsottu olevan tarpeen.

Luontoselvityksessä keskityttiin lakisääteisesti suojeltuihin ja/tai uhanalaisiin lajeihin ja elinympäristöihin. Selvitys sisältää seuraavat eri maastonselvitykset:

- pesimälinnustonselvitys
- luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys
- liito-oravaselvitys

Lisäksi suunnitelman vaikutuksia ekologisiin yhteyksiin sekä luonnonsuojelu- ja Natura-alueisiin tarkasteltiin asiantuntija-arviona.

Luontoselvityksen maastotyöt tehtiin 16.6.2017. Luontoselvityksen tekijänä oli biologi (FM) Pinja Mäkinen Sweco Ympäristö Oy:stä.

2 LÄHTÖTIEDOT

Lähtötietoina käytettiin Suomen ympäristökeskukselta (SYKE) saatuja uhanalaisten lajien esiintymistietoja (tiedot saatu 30.6.2017). Uhanalaistiedot pyydettiin asemakaava-alueelta ja sen ympäristöstä noin 100 metrin säteeltä kaava-alueen rajasta.

3 KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT

3.1 Menetelmät

Luontotyyppiselvityksessä kartoitettiin suojellut luontotyypit (luonnonsuojelulain 29 §, metsälain 10 § ja vesilain 11 §), uhanalaiset luontotyypit sekä muut arvokkaat elinympäristöt (Meriluoto & Soininen, 1998). Putkilokasvien osalta selvitettiin luontodirektiivin liitteiden IV (b) ja II lajien, uhanalaisten ja rauhoitettujen lajien sekä Suomen kansainvälisten vastuulajien esiintymät. Kasvillisuutta selvitettiin myös ympäristöhallinnon uhanalaistiedoista (Hertta-tiedoista).

3.2 Tulokset

Suunnittelualue on vahvasti ihmistoiminnan muokkaama. Alueen pohjoisosassa on viljelty pelto, alueen kaakkoisosassa pientaloalue ja alueen lounaisosassa vanha teollisuusalue. Alueen koillisnurkalla on mäen päällä maalaistalon pihapiiri, jota ympäröivät pienet metsiköt.

Luontoselvityksen maastokäynnillä ei havaittu uhanalaisia, lakisääteisesti suojeltuja tai muuten huomionarvoisia kasvilajeja. Myöskään SYKE:n toimittamien uhanalaistietojen mukaan suunnittelualueella tai sen lähiympäristössä ei esiinny uhanalaisia kasvilajeja.

Luontotyyppikartoituksen mukaan alueella ei ole luonnonsuojelulain, metsälain tai vesilain suojelemissa luontotyyppijä. Alueella havaittiin yksi kaavoituksessa huomioon otettava luontokohde, kallioketo (kohde 1) suunnittelualueen itäosassa pihapiirin kupeessa. Kohteen tarkempi kuvaus on seuraavassa kappaleessa.

3.2.1 Huomioitavat luontokohteet

Kohde 1

Mäen etelärinteellä pihapiirin eteläreunalla pienialainen kallioketo. Kuuluu luontotyyppiin karut kalliokedot, joka on erittäin uhanalainen (EN) (Raunio ym., 2008). Kalliokedolla kasvaa mm. huopakeltanoa, ahomansikkaa ja ahosuolaheinää. Kasvilajisto on melko yksipuolista. Kohteen 1 sijainti on esitetty seuraavassa kartassa (Kuva 2). Kohde 1 tulisi jättää suunnitelmassa rakentamisen ja maankäytön muutosten ulkopuolelle.

3.2.2 Kasvillisuuskuvioiden yleiskuvaus

Edellä kuvatun kohteen 1 lisäksi suunnittelualueella ei ole muita maankäytön suunnittelussa luontoarvojensa vuoksi huomioonotettavia kohteita. Alla on vielä kuvattu suunnittelualueen kasvillisuuskuvioiden yleispiirteet, kuviojako on esitetty seuraavassa kuvassa (Kuva 2).

Kuvio 1

Viljelty pelto.

Kuvio 2

Teollisuusaluekentillä rakennuksia sekä hiekka- ja betonikenttää. Alueen laidoilla kasvaa lähinnä tuoreen niityn ruohokasvillisuutta. Laidoilla kasvaa myös puustoa, joka painottuu alueen koillisosaan. Kasvilajisto on tavanomaista, mm., pujo, puna-apila, voikukka, nurmipuntarpää, niittynurmikka, maitohorsma, valkoapila, leskenlehti, pelto-ohdake ja siankärsämö.

Kuvio 3

Tuore niitty (entinen pelto), jolla kasvaa muutama paju ja rauduskoivu. Kasvilajisto on tavanomaista, mm. nurmipuntarpää, koiranputki, peltokorte, metsäkorte, karhunputki, voikukka ja niittyleinikki

Kuvio 4

Pientaloalue. Talojen pihoiden puutarhakasvillisuutta. Kadun reunojen kasvilajisto on tavanomaista.

Kuvio 5

Tuore niitty. Kasvilajisto on tavanomaista, valtalajeina nurmipuntarpää, voikukka ja puna-apila.

Kuvio 6

Pientalon pihapiiri puutarhoineen.

Kuva 2. Suunnittelualan kasvillisuuskuviot ja huomioitavat luontokohteet (kohde 1).

Kuvio 7

Tuore niitty, jonka reuna-alueilla kasvaa muutama tuomi ja haapa. Kasvilajisto on tavanomaista, mm. nurmipuntarpää, puna-apila, niittyleinikki, koiranputki, voikukka, aitovirna, nurmitädyke, nokkonen, siankärsämö ja pelto-ohdake.

Kuvio 8

Nuorehko pienialainen istutusmännikkö. Puusto tasaikäisrakenteista ja lajistoltaan yksipuolista. Aluskasvillisuutena runsaasti heinä- ja ruohokasveja, mm. metsäapila, voikukka, peltokorte, ahomansikka, nokkonen, niittynurmikka, keltano, nurmitädyke ja niittyleinikki. Harva pensaskerros koostuu viljelykarkulaislajeista: isotuomipihlajasta, terttuseljasta ja punaherukasta.

Kuvio 9

Pihapiiri. Puurakennusten väleissä on nurmikkoa ja puutarhan pensas- ja puulajistoa.

Kuvio 10

Rehevä ei-luonnontilainen lehto. Puusto mm. tuomia ja kuusia. Pensaina taikinamarjaa, punaherukkaa ja vadelmaa.

Kuvio 11

Kuvion pohjoisosassa kallioketo (kohde 1), jonka tarkempi kuvaus on esitetty aiemmin tässä luvussa. Kuvion eteläosassa kallion alla on tuoretta niittyä, jonka valtalajeina ovat mm. nurmipuntarpää ja lupiini sekä vuohenputki.

Kuvio 12

Metsäsaareke lehtomaista kangasta. Puusto kuusta, pihlajaa, haapaa, ja tuomea. Pensaskeroksessa mm. taikinamarja, aluskasvillisuutena mm. mustikkaa ja kieloa.

Kuvio 13

Niitty, jossa kasvaa harvaa puustoa. Kuvion länsiosassa mäen alarinteessä tuoretta niittyä, itäosassa rinteiden yläosassa kuivaa niittyä. Ylispuina siellä täällä mäntyjä, koivuja, pihlajia, isotuomipihlajia, kuusia ja tuomia. Ruohokasvillisuus on tavanomaista, mm. voikukka, nurmipuntarpää, metsäapila, niittynurmikka ja koiranputki.

3.3 Tulosten tarkastelu ja vaikutusarvio

Suunnittelualueella havaittiin yksi huomionarvoinen luontokohde (kohde 1 kuviolla 11, (Kuva 2). Kyseessä on pienialainen kallioketo, joka on erittäin uhanalainen luontotyyppi. Kohde 1 tulisi jättää suunnitelmassa rakentamisen ja maankäytön muutosten ulkopuolelle. Suunnittelualueella ei havaittu muita lakisääteisesti suojeltuja, uhanalaisia tai muuten huomionarvoisia luontotyyppisiä eikä kasvilajeja, joita tulisi erikseen huomioida suunnitelmassa.

4 LIITO-ORAVA

4.1 Johdanto

Liito-orava (*Pteromys volans*) on luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) laji. Luonnon-suojelulain 49 §:n mukaan ”luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.” Liito-orava on luokiteltu Suomessa silmälläpidettäväksi (NT) (Liukko ym., 2016).

Liito-orava elää kuusivaltaisissa sekametsissä, joissa on lehtipuustoa (haapa, koivu, leppä) ja kolopuustoa (Hanski ym., 2001). Liito-oravat suosivat vanhoja metsiä. Liito-oravan levinneisyys Suomessa ulottuu etelärannikolta linjalle Oulu-Kuusamo (Hanski ym., 2001). Keväällä lumien sulettua noin huhtikuun alusta kesäkuun loppuun liito-oravan papanakat ovat melko helposti löydettävissä (Söderman, 2003). Etelä- Suomessa paras kausi on varhaisemmin keväällä kuin pohjoisessa.

4.2 Menetelmät

Liito-oravaselvityksen maastotyöt tehtiin lajin lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi soveltuvis- sa kuusivaltaisissa sekametsissä etsimällä liito-oravien ulosteita järeiden kuusten, haapojen ja muiden lehtipuiden tyviltä. Maastotyöt tehtiin 16.6.2017. Kesän eteneminen oli vuonna 2017 selvästi myöhässä tavanomaisesta aikataulusta, mikä edisti papanoiden havaittavuutta inventointiaikaan.

4.3 Tulokset

SYKE:n toimittamissa uhanalaistiedoissa ei ollut mainintaa liito-oravan esiintymisestä suunnittelualueella. Luontoselvityksen maastotöissä ei havaittu liito-oravan ulosteita tai muita merkkejä liito-oravan esiintymisestä suunnittelualueella. Luontotyypiltään liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi soveltuisi teoriassakin korkeintaan kuvio 12 (Kuva 3), mutta käytännössä tämäkin elinympäristö on liian pieni ja eristäytynyt saareke asutuksen ja peltoaukeiden keskellä ollakseen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikaksi sopiva.

4.4 Tulosten tarkastelu ja vaikutusarvio

Liito-oravaselvityksen maastokäynnin perusteella suunnittelualueella ei ole liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja tai muita liito-oravan elinpiiriin kuuluvia alueita, joten liito-oravaa ei tarvitse huomioida maankäytön suunnittelussa.

Kuva 3. Suunnittelualueen itäosassa on pieni, eristynyt kuusi-haapametsä (kuvio 12), jossa ei kuitenkaan havaittu merkkejä liito-oravasta.

5 LINNUT

5.1 Menetelmät

Maastokäynnillä pesimälinnusto selvitettiin koko asemakaava-alueelta käyttäen sovellettua kartoituslaskentamenetelmää. Selvityksessä keskityttiin erityisesti seuraaviin lajeihin: Lintudirektiivin liitteen I lajit, erityisesti suojeltavat lajit, kansallisesti ja alueellisesti uhanalaiset lajit sekä Suomen kansainväliset vastuulajit. Kartoitus tehtiin 16.6.2017 klo 11–12.30. Pesimälinnustaselvityksen aikaan lämpötila oli +23°C, taivas oli lähes pilvetön (1/8 pilvisyys), ja tuuli oli heikkoa.

5.2 Tulokset

Pesimälinnustaselvityksessä suunnittelualueella ei havaittu lintudirektiivin liitteen I lajeja, erityisesti suojeltavia, kansallisesti tai alueellisesti uhanalaisia lajeja eikä Suomen vastuu-lajeja. SYKE:n toimittamien uhanalaistietojen mukaan suunnittelualueella tai sen lähiympäristössä ei esiinny uhanalaisia lintulajeja.

Pesimälinnustaselvityksen maastokäynnillä suunnittelualueella havaittiin seuraavat lintulajit: haarapääsky, harakka, kirjosiippo, kiuru, pajulintu, peippo, punakylkirastas, räkättirastas, talitiainen, varis ja västäräkki. Näistä lintulajeista osa saattaa kuitenkin pesiä suunnittelualueen ulkopuolella.

5.3 Tulosten tarkastelu ja vaikutusarvio

Pesimälinnustaselvityksen perusteella suunnittelualueen linnusto on tavanomaista taajama-alueiden ja peltoalueiden lajistoa. Näille lajeille on vastaavia elinympäristöjä suunnittelualueen lähialueilla. Suunnittelualueella ei havaittu lintudirektiivin liitteen I lajeja, erityisesti suojeltavia, kansallisesti tai alueellisesti uhanalaisia lajeja eikä Suomen vastuulajeja. Suunnittelualueella ei ole linnustollisesti arvokkaita alueita, joita tarvitsisi ottaa huomioon suunnittelussa.

6 EKOLOGISET YHTEYDET

6.1 Johdanto

Ekologiset yhteydet ovat vaihtelevan levyisiä käytäviä tai ns. askelkivien muodostamia ketjuja, jotka ylläpitävät ydinalueiden toimintaa ja mahdollistavat eliöstön liikkumiseen alueelta toiselle. Toimivan yhteyden muodostumiseen ja sen leveyteen vaikuttavat kasvilisuus, maaston muodot ja ihmistoimintojen läheisyys.

6.2 Menetelmät

Ekologisen verkoston sijaintia ja suunnitelman vaikutuksia siihen arvioitiin asiantuntija-arviona karttatarkastelun avulla.

6.3 Tulokset

Suunnittelualue sijaitsee asutuksen kainalossa: se rajautuu etelä-, itä- ja koillisosistaan tiheästi rakennettuun asuinalueeseen. Länsi-, luode- ja pohjoisreunoiltaan suunnittelualue rajautuu peltoaukeaan, jonka takana on hieman harvemman asutuksen rikkomaa metsäaluetta. Suunnittelualueen sijainnin takia ei ole syytä olettaa, että suunnittelualueen kautta kulkisi merkittäviä ekologisia yhteyksiä.

6.4 Tulosten tarkastelu ja vaikutusarvio

Suunnittelualueen kautta ei arvioida kulkevan merkittäviä ekologisia yhteyksiä, jotka tarvitsisi ottaa huomioon suunnittelussa.

7 LUONNONSUOJELU- JA NATURA-ALUEET

7.1 Menetelmät

Luonnonsuojelu- ja Natura-alueiden sijainti tarkastettiin ympäristöhallinnon (SYKE, ELY-keskukset) ylläpitämän Karpalo-karttapalvelun kautta 8.9.2017.

7.2 Tulokset

Lähimpänä suunnittelualuetta sijaitseva luonnonsuojelualue on Mäkelän luonnonsuojelualue (YSA206575), joka sijaitsee noin 800 metriä suunnittelualueesta pohjoiseen.

Lähimpänä suunnittelualuetta sijaitseva Natura-alue on Rekijokilaakso (FI0200102), joka sijaitsee noin 4 km suunnittelualueesta lounaaseen. Kyseessä on ns. SAC-alue eli erityisten suojelutoimien alue. Rekijokilaakson Natura-alueen suojeluperusteina ovat tietyt luontodirektiivin luontotyypit sekä liito-orava.

7.3 Tulosten tarkastelu ja vaikutusarvio

Johtuen suunnittelualueen sijainnista suhteessa Natura-alueeseen sekä hankkeen luonteesta, hankkeesta ei arvioida yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa aiheutuvan vaikutuksia Rekijokilaakson Natura-alueen (tai muidenkaan Natura-alueiden) suojeluperusteena oleville luontotyypeille ja lajeille. Näin ollen myöskään luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin ei katsota olevan tarpeen. Suunnitelmasta ei arvioida olevan vaikutusta myöskään luonnonsuojelualueille. Näin ollen luonnonsuojelu- ja Natura-alueita ei tarvitse erityisesti huomioida suunnittelussa.

8 YHTEENVETO

Suunnittelualueella havaittiin yksi huomionarvoinen luontokohde (kohde 1, Kuva 2). Kyseessä on pienialainen kallioketo, joka on erittäin uhanalainen luontotyyppi. Kohde 1 tulisi jättää suunnitelmassa rakentamisen ja maankäytön muutosten ulkopuolelle.

Suunnittelualueella ei havaittu muita lakisääteisesti suojeltuja, uhanalaisia tai muuten huomionarvoisia luontotyyppisiä eikä kasvi- tai eläinlajeja, joita tulisi erikseen huomioida suunnitelmassa. Suunnittelualueella ei ole liito-oravalle luontotyyppinsä ja kokonsa puolesta sopivia elinympäristöjä, eikä ainoalla edes teoriassa potentiaalisella kasvillisuuskuviolla havaittu merkkejä liito-oravasta. Alueen pesimälinnusto koostuu tavanomaisista ja yleisistä taajama- ja peltoalueiden lajeista.

Suunnittelualueen kautta ei arvioida kulkevan merkittäviä ekologisia yhteyksiä, jotka tarvitsisi ottaa huomioon suunnittelussa. Suunnitelmalla ei arvioida olevan vaikutusta luonnonsuojelu- tai Natura-alueisiin.

9 LÄHTEET

Hanski, I., Henttonen, H., Liukko, U.-M., Meriluoto M. & Mäkelä A., 2001. Liito-oravan (*Pteromys volans*) biologia ja suojelu Suomessa. Suomen ympäristö 459, Luonto ja luonnonvarat, 130 s.

Liukko, U.-M., Henttonen, H., Hanski, I. K., Kauhala, K., Kojola, I., Kyheröinen, E.-M. & Pitkänen, J., 2016. Suomen nisäkkäiden uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Mammal Species. Ympäristöministeriö & Suomen Ympäristökeskus. 34 s.

Meriluoto, M. & Soininen, T., 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt.

Raunio, A., Schulman, A. ja Kontula, T., 2008. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 8/2008. 572 s.

Söderman, T., 2003. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen Ympäristökeskus. 196 s.